

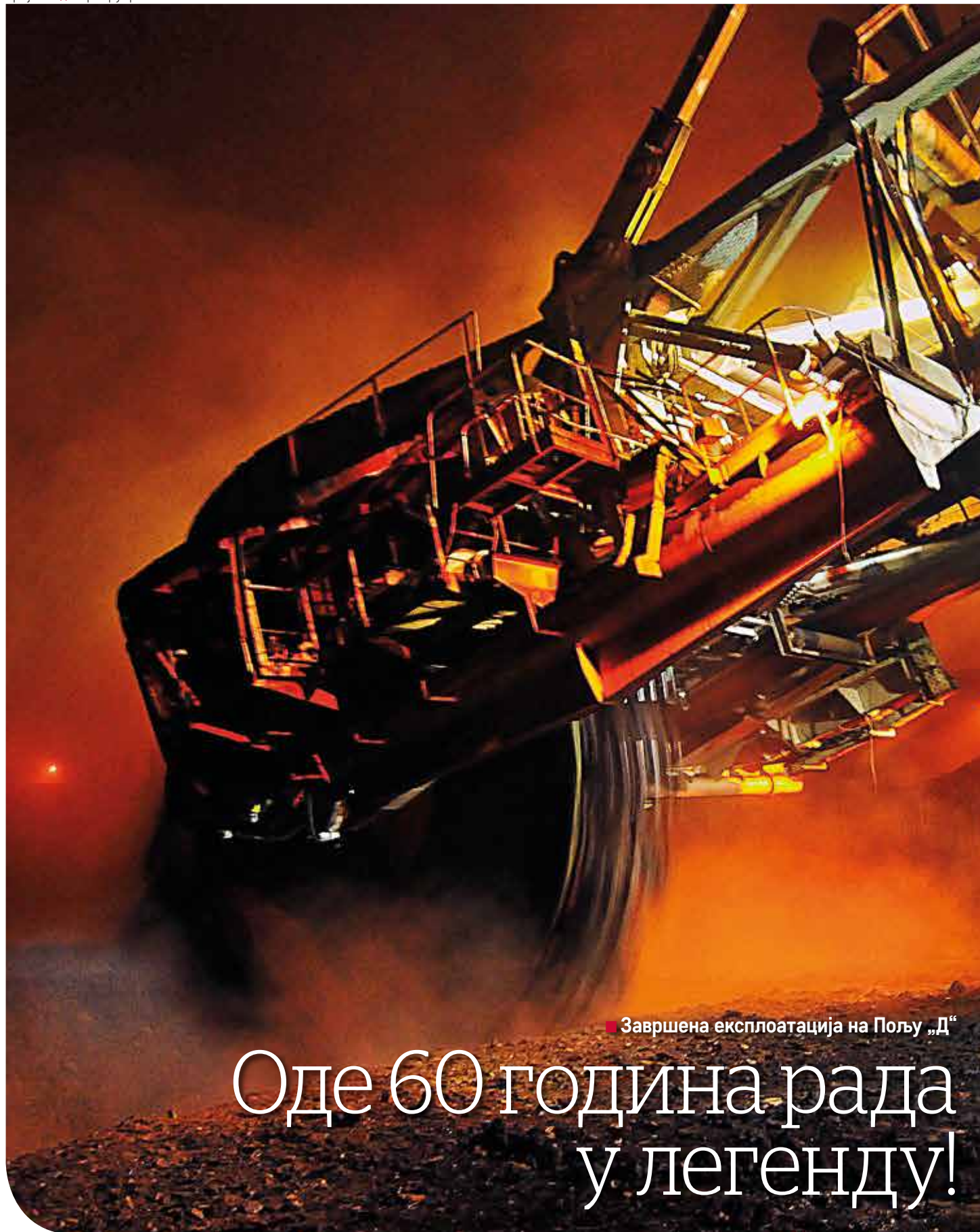

ЕНЕРГИЈА

КОЛУБАРА

број 39 // фебруар 2021.

ISSN 2560-5143

■ Завршена експлоатација на Пољу „Д“

Оде 60 година рада
у легенду!

www.eps.rs

СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА

COVID-19

У ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ
СРБИЈЕ

МЕРЕ ЗАШТИТЕ:

Често перите руке водом и сапуном (у трајању од најмање **20 секунди**) или користите средство за дезинфекцију на бази **70% алкохола**. После прања, чесму затворите марамицом или папирним убрусом.

Избегавајте **блиски контакт, руковање и љубљење**, а са саговорницима одржавајте раздаљину.

Не дирајте очи, нос и уста неопраним рукама.

Ако кашљете или кијате, **прекријте уста и нос** надлактицом или папирном марамицом.

Често **проветравајте** просторије.

Избегавајте боравак у **затвореном простору** са већим бројем људи.

Заједно против COVID-19!

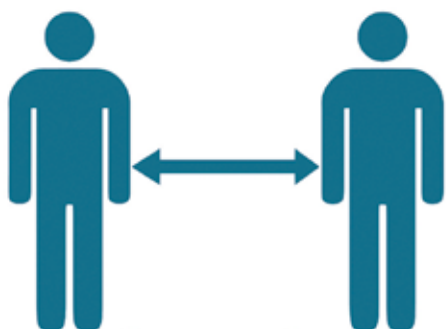

ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:

- обавезно и правилно носите заштитну опрему
- пре уласка у пословни простор дезинфикујте руке и обућу
- држите прописано одстојање од других особа
- брините о хигијени радног простора
- обавезно обавестите непосредног руководиоца уколико посумњате на симптоме COVID-19

ЗАПОСЛЕНИ И СТРАНКЕ ОБАВЕЗНИ СУ ДА НОСЕ ЗАШТИТНЕ МАСКЕ ПРИЛИКОМ УЛАСКА И ИЗЛАСКА И ЗА СВЕ ВРЕМЕ БОРАВКА У СВИМ ПРОСТОРИЈАМА ЈП ЕПС, БЕЗ ИЗУЗЕТКА.

У наредном периоду биће пооштрене контроле ношења заштитних маски.

**Одржавајте
раздаљину**

**Избегавајте да
додируете лице**

**Перите руке око
20 секунди**

Садржај

08

актуелно

Зима на површинском копу
„Тамнава-Западно поље“
Ништа не сме да омета испуњење плана

10

Завршена експлоатација на Пољу „Д“
**Идемо даље
на Поље „Е“**

14

репортажа

У посети смени А
површинског копа „Радљево“
Зима је увек изазов

16

„Помоћна механизација“
**Остварили
300.000 мото-сати**

17

Јубилеј у „Преради“
**Четири деценије
нове Топлане**

18

локални мозаик

О најважнијим пројектима у Општини Уб
**Убрзани развој
се наставља**

20

Културни живот у Лазаревцу
током епидемије коронавируса
Искорак из реалности

21

Богојављенско пливање на језеру Очага
**Никола освојио
Часни крст**

22

временплув

Прича о Рударској чесми
**Магија
брачког камена**

Почела вакцинација запослених ЕПС-а против Covid-19

Група рудара ЕПС-а добила вакцине

06

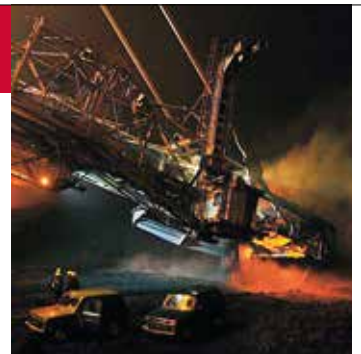
О сезони инвестиционих ремоната
и важним пословима
на површинским коповима

Приоритет - испуњење свих планова

12

Поље „Д“ се
„докопало“ пензије

Оде 60 година рада у легенду

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,
РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Наталија Живковић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНТЕРНУ КОМУНИКАЦИЈУ: Ана Павловић,
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац,
ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Александар Рашин,
ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: „BIOGRAF COMP“ д. о. о. Београд, ТИРАЖ: 3.500
Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године; Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

У 2020. години ка ТЕНТ А и ТЕНТ Б укупно је превезено готово 28 милиона тона угља са површинских копова РБ „Колубара“, чиме је годишњи план пребачен за 5,4 одсто

Железнички транспорт ТЕНТ испратио је стару годину онако како ју је пре 12 месеци и дочекао – новим рекордом у довозу угља из рудника РБ „Колубара“ за електране ТЕНТ-а. У 2020. ка ТЕНТ А у Обреновцу и ТЕНТ Б у Ушћу превезено је укупно 27.790.325 тона колубарског лигнита, чиме је пребачен годишњи план за 1.429.314 тоне или 5,42 одсто и надмашен прошлогодишњи рекорд за 349.195 тона или 1,01 одсто.

Разлози за задовољство су утолико већи што је изванредно добар довоз, већ поприлично типичан за индустријску железницу ТЕНТ-а, остварен у по много чему атипичној години, у којој је због пандемије коронавируса у Србији било и ванредног стања. На крилима остварених резултата, у чијем су фокусу запослени из све три

Спремни за ледене таласе

службе (Службе вуче, Службе одржавања и Саобраћајне службе) овај систем који никада не стаје наставља пругом ка главном циљу – милијардитој тони превезеног терета.

– Упркос бројним изазовима, од којих је највећи борба са пандемијом Covid-19, година за нама је најуспешнија у више од пола века дугој историји нашег железничког транспорта, како у погледу константног раста довоза, тако и у погледу повећања безбедности саобраћаја – каже Никола Томић, директор ЖТ ТЕНТ.

Према његовим речима, после дужег низа година, и

депоније угља у обреновачким електранама такође су на завидном нивоу. Могло би се готово са стопроцентном сигурношћу рећи да ни изузетно јака зима, ни упорна пандемија коронавируса неће успети да баце сенку на заједнички успех рудара „Колубаре“ и железничара ТЕНТ-а.

После опсежних припрема, сви расположиви капацитети (вучна и вучена возила, пруга, утоварно-истоварне станице, систем за одмрзавање, грађевинска механизација), као и они који њима управљају, спремно су закорачили у 2021. годину. Готово комплетан

возни парк спреман је за зиму. Изузетак су две локомотиве из серија 441-06 и 443-10, које би ускоро требало да стигну са ремонтовања. Исто важи и за грађевинску механизацију, која се зими ангажује на чишћењу снега, уклањању леда, бацању ризле, песка, соли и сличним пословима. Посаде су увелико ушле у утоварно-истоварне станице, које су, према устаљеној пракси, снабдеване неопходним количинама потрошног материјала и опреме (со, песок, ризла, лопате, метле, одећа и обућа за раднике). Постројење за одмрзавање, на којем су обављене хладне пробе, такође је припремљено за судар са надоласећим леденим таласима.

Љ. Јовичић

Година има 380 дана

Упркос пандемији коронавируса, четири месеца (април, јун, новембар и децембар) 2020. била су најуспешнија у више од пола века дугој историји Железничког транспорта ТЕНТ. Судећи према бројкама о довозу, железничари су успели да „украду“ неколико недеља, те су за годину дана превезли колико се иначе превози за 380 дана.

■ Ревитализација донела додатну енергију

Рекордни јануар ХЕ „Зворник“

После низа дневних рекорда у производњи, Хидроелектрана „Зворник“ поставила је нови месечни рекорд са 81,926 милиона киловат-сати електричне енергије, што је за 13,5 одсто више у односу на претходни рекорд од 72,171 милиона kWh. У 65 година дугој историји ове хидроелектране, то је апсолутни рекорд у месечној производњи.

У јануару 2021. године, ревитализовани агрегати произвели су за 16 одсто више од планираног. Овакав резултат

је последица ревитализације којом је повећана инсталисана снага агрегата. Нови агрегати раде са повећаним протоком, значајно већим степеном корисности уз већи пад који је остварен прокопавањем речног корита реке Дрине низводно од бране.

Повећање производње „зелене“ енергије и боље искоришћење дотока на Дрини омогућила је ревитализација ове ХЕ када су потпуно обновљена сва четири агрегата уз повећање снаге и продужење радног

века. У ХЕ „Зворник“ пројекат је започет 2016. године и ревитализација сва четири агрегата завршена је почетком 2020. године. Снага агрегата повећана је за укупно 30 MW, а вредност инвестиције износила је 70 милиона евра, од чега је 65,5 милиона евра из кредита KfW банке. Нови агрегати у хидроелектрани пуштеној у рад 1955. године, при тренутним хидролошким условима,

производе око 20 одсто више енергије него првобитни.

После ревитализације, укупна инсталисана снага агрегата је 125,6 мегавата, што је за 30 одсто више. То је као да је у ХЕ „Зворник“ постављен још један агрегат. Ревитализација доприноси и мањим трошковима одржавања и продужетку животног века ове хидроелектране за нових 40 година.

Р. Е.

Група рудара ЕПС-а добила вакцине

Група рудара „Електропривреде Србије“ предвођена Милорадом Грчићем, в. д. директора ЈП ЕПС, примила је вакцине против Covid-19.

– Вакцинација против коронавируса је борба за животне грађана Србије. Захваљујући председнику Србије Александру Вучићу, наша земља је сада у самом светском врху по вакцинацији грађана. Лично председник Вучић ми је нагласио да су приоритет у вакцинацији рудари. Они су ослонац стабилности електроенергетског система, а без електричне енергије нема живота – рекао је Грчић приликом вакцинације.

Он је истакао да је процедура вакцинације организована перфектно и да је одзив рудара ЕПС-ових огранака „Колубара“ и „Костолац“ одличан.

– Примили смо кинеску вакцину, коју су провериле и одобриле надлежне институције у Србији. Нисам стручан у овој области, али грађани су свесни да су захваљујући проналаску вакцине, многе болести искорењене. Захваљујући борби председника Вучића за набавку вакцина против Covid-19, грађани Србије добили су шансу да се међу првима у свету заштите од овог опасног вируса – рекао је Грчић.

Р. Е.

■ Из ХЕ „Потпећ“

Уклањање пливајућег отпада из Потпећког језера почело је 11. јануара. Производња електричне енергије одвија се без проблема

Последње дане прошле и почетак нове године река Лим се „потрудила“ да запамтимо по великој количини пливајућег отпада који је понела са собом, од горњег тока, у Црној Гори, па све до бране ХЕ „Потпећ“

Почело чишћење језера

у Србији. Сlike неколико хиљада тона пливајућег отпада, које су завршиле на површини Потпећког језера, обишле су цео регион.

Због обилних падавина и отапања снега од свог изворишта до бране хидроелектране „Потпећ“, Лим је, на прелазу из једне у другу годину, забележио рекордни доток у последње две године, са више од 600 кубних метара у секунди. Због тога је на свом току, дугом око 160 километара, понео отпад са

обале и свих успутних дивљих депонија. На територији пет црногорских и три српске општине (Пријепоље, Нова Варош, Прибој), према попису из 2011. године живи око 180.000 становника, а годишње се прикупи око 45.000 тона смећа. Од Црне Горе до Прибоја налази се девет регистрованих комуналних депонија, од тога је један број у међувремену затворен, док су поједине и даље активне, две веће су дивље, односно несанитарне депоније, а мањих, које се налазе на самој обали Лима, има знатно више. Када ниво воде порасте, све што може да плута иде Лимом – пластика, гуме, флаше, грање, комади дрвета, и зауставља се на брани хидроелектране. Један део отпада с временом потоне и падне на решетке улазне грађевине, што може да отежа процес производње. Због тога се у последњих десет година ангажују рониоци, који у току ремонтних радова чисте наносе са решетки механизацијом хидроелектране „Потпећ“, док се

на самој брани налази багер – грајфер који прикупља отпад, па је електрана у сваком тренутку производно спремна.

– И у првим данима нове године, када је на брани било неколико хиљада кубика отпада, рад хидроелектране „Потпећ“ није био угрожен и производња се одвијала без проблема. Прво смо почели са уклањањем отпада са бране, а затим и са осталих површина језера – истиче Предраг Шапоњић, директор „Лимских ХЕ“.

Носиоци радова на чишћењу језера су ЈВП „Србијаводе“ и ЈП „Електропривреда Србије“, односно „Лимске ХЕ“.

Ј. Петковић

Приоритет

Иако је неопходно дугорочно међудржавно решење проблема са дивљим депонијама и смећем, уклањање отпада из Потпећког језера тренутно је приоритет. Трајање чишћења зависи од временских услова и даљег дотока Лима.

Приоритет – испуњење свих планова

Благовремена припрема ремонта и редовно одржавање неопходни како би системи „Колубаре“ и у наредном периоду наставили са високим производним резултатима.

Утабаним стазама трасе „глодара 10“ током летњих месеци планиран транспорт „глодара 4“ из зоне Поља „Д“ на „Тамнава-Западно поље“.

Нова опрема на коповима доприноси модернизацији производног процеса

■ Срђан Алимпијевић

У рударској делатности, а посебно када је реч о површинској експлоатацији угља каква се одвија на коповима „Колубаре“, почетак године је време за резимирање резултата остварених у претходној, али рудари одмах и у новој години настављају са пословима који су значајни за одржавање континуитета производног процеса.

На почетку разговора за наше новине, Срђан Алимпијевић, директор ОЦ „Површински копови“, прокоментарисао је производне резултате из прошле године.

– Година за нама је била веома тешка и специфична због пандемије коронавируса, али су производни резултати, поготово када је реч о производњи угља, били изнад наших очекивања. Производни процес ниједног тренутка није био угрожен, а за производњу електричне енергије у термоелектранама увек је било довољно угља. Производња угља је премашила 30 милиона тона угља, што је четврти пут у историји „Колубаре“. Када је реч о производњи оствареној на јаловинским системима, у прошлој години је забележен мали подбачај у односу на план. И на почетку прошле године смо били свесни да ћемо моћи да очекујемо слабији резултат, с обзиром на чињеницу да су рађене велике реконструкције система, поготову на Пољу „Д“, где је завршена комплетна дислокација система са Поља „Д“ из Вреоца у зону Поља „Е“.

Све је завршено захваљујући великим напорима свих запослених, како на Пољу „Д“, тако и у осталим пратећим службама – истиче Алимпијевић.

„Глодар 7“, који је радио као угљени багер на Пољу „Д“, завршио је откопавање на локацији Вреоца, откопао је последње тоне угља и кренуо је у транспорт. Како објашњава наш саговорник, транспорт багера увелико траје, преко свих кипа Поља „Д“ и Поља „Б“. Може се рећи да је прешао преко најкритичнијих зона и остали су само завршни делови транспорта, а ускоро се очекује да овај багер закопа на новој локацији, на Пољу „Ц“.

Према Алимпијевићевим речима, носилац БТС линије остаје багер „глодар 8“, као и до сада, који ће радити заједно са „глодаром 1“ са Поља „Б/Ц“. „Седмица“ ће преузети водеће место на главном угљеном слоју Поља „Ц“ и биће носилац БТУ линије, а у прво време ће имати испомоћ багера Ц700, познатијег као „глодар 3“.

– Наведеним транспортима и новим позицијама добили смо само већу дужину транспортера и дужи одвозни пут угља, али смо били свесни тога и спремни смо на нове околности – каже директор „Копова“.

У периоду транспорта багера „глодар 7“, од 12 дана, угаљ се откопавао без прекида, а одвоз ка ТЕНТ-у, „Преради“ и према Топлани се одвијао несметано и без проблема. Све је

било унапред припремљено за ову ситуацију и, уз реконструкцију која је обављена пред сам почетак транспорта, на тој линији тренутно копају багер Ц700 и „глодар 2“. По доласку „глодара 7“ на своју нову позицију „двојка“ са Поља „Д“ ће се вратити на откопавање јаловине. Циљ свих набројаних активности је био да се не смањује одвоз угља.

У овој години је, као и свакој до сада, унапред испланирана сезона инвестиционих оправки на свим производним погонима. Планирање ремонта угљених система директно је везано за рад блокова у термоелектранама у Обреновцу, па се инвестиционе оправке овог дела опреме увек планирају у исто време, обично током летњег периода. Ремонти система за откривање и одлагање откривке се планирају према стању опреме. У децембру, јануару и фебруару се не раде инвестиционе оправке континуалне механизације, али је уобичајено да се током зимског периода ремонтују ЕШ-еви. За текућу годину на свим коповима су планиране редовне инвестиционе оправке без већих, капиталних радова на самим машинама.

Према Алимпијевићевим речима, на Пољу „Б/Ц“ багер „глодар 4 мали“ је у застоју и ради се на његовом оспособљавању. Прве годишње инвестиционе оправке БТО система крећу почетком следећег месеца на производној опреми која је радила на

Пољу „Д“. Они ће бити распоређени за ремонт током целе године, сукцесивно, као и системи на Пољу „Б/Ц“. Током пролећа је планиран ремонт јаловинског система на Пољу „Г“, а као и сваке године, мај, јун и јул су резервисани за угљене системе. Један БТО систем на „Западном пољу“ биће ремонтован током марта, док су остали планирани у другом делу године, када је предвиђена и инвестициона оправка опреме на копу „Радљево“.

– Надам се да ће планирани ремонти на свим коповима бити пропраћени логистиком, како самих радника са погона, тако и радника „Метала“ и осталих служби које нам много значе ради обезбеђивања опреме и делова који су нам потребни за квалитетне радове – истиче Алимпијевић. Нама је приоритет испуњење задатих производних планова на угљеним и јаловинским системима, а без квалитетног одржавања и годишњих ремонта опреме то није могуће да се оствари.

На коповима се, уз редован производни процес, ради на превентивном одржавању и унапређењу производње.

– Желим да захвалим Милораду Грчићу, в. д. директора ЈП ЕПС, на малтене свакодневnoj подршци коју смо имали и коју имамо за све послове који су урађени на коповима у прошлој години и од почетка текуће године. Исто тако, захвални смо и на пријему нове

младе радне снаге, који смо озбиљно осетили и који је позитивно утицао на нашу организацију рада. Надамо се да ће исто тако бити и током 2021 – рекао је Алимпијевић.

Говорећи о још једном великом подухвату који је планиран током ове године, наш саговорник каже:

– Током јула и августа нас очекује транспорт багера „глодар 4“ са Поља „Д“ на „Тамнава-Западно поље“. Овај багер ће радити у оквиру јаловинског система на „Западном пољу“, како би се повећало откопавање откривке ради сигурније производње угља. Транспорт „глодара 4“ биће сличан транспорту „глодара 10“ који је током 2019. године пребачен на коп „Радљево“. Багер ће путовати истим, већ утабаним трасама „десетке“ и бандвагена који су прешли преко неколико локалних путева, индустријских пруга, пруге Београд–

Бар, Ибарске магистрале и реке Колубаре. Прошли су и кроз сплет далековаода свих напонских нивоа и дистрибутивне мреже, кроз Поље „Г“, „Тамнава-Источно поље“ и „Тамнава-Западно поље“. Имамо искуства када је реч о добијању свих пратећих дозвола, папира који све то прате, па очекујемо ако не лакши, онда бар подједнако успешан процес око припреме и реализације транспорта – каже Алимпијевић.

Инвестициони пројекти који су започети у претходној години, истиче наш саговорник, полако добијају завршне обриси. Нова опрема се полако имплементира у саме погоне. Међуслојна расподелна станица (МРС) је већ у погону на Пољу „Г“, као и нова самоходна станица на „Тамнава-Западу“.

– Према уговорима у овој години очекујемо и завршетак монтаже свих осталих које ће, након монтаже, бити транспортоване на радне позиције, где ће бити укључене у рад система за које су планиране и намењене. Прва наредна, коју очекујемо да буде готова је за Поље „Д“, потом за тамнавске копове и тако редом. То ће нам олакшати рад, повећати безбедност радника и омогућити сигурнију и стабилнију производњу – рекао је Алимпијевић и закључио да верује да ћемо и на крају године причати о dobrim резултатима рудара, оствареним плановима и новим циљевима.

Н. Живковић

Створени услови за рад у Пољу „Е“

Завршетком транспорта багера „глодар 7“, послови планирани за крај претходне и почетак ове године завршени су и тиме су створени сви неопходни услови за нови почетак и копање у експлоатационој зони Поља „Е“ – наглашава Алимпијевић.

Очи целе Србије зими су упрте у производњу угља у „Колубари“, јер је јасно да од ње зависи да ли ће бити довољно струје. Ипак, на коповима се зна да током хладне сезоне увек више посла има на јаловини, чије откопавање је најважнији корак на путу до црног злата

Ништа не сме да омета испуњење плана

Рад на отвореном, као што је то случај на површинским коповима, у зимском периоду захтева више напора, организације и припреме. Обилније падавине умеју често да потру претходно урађено и запослене врате неколико корака уназад, а они су на такве ситуације спремни и већ одавно навикнути.

– На копу често коментаришемо како од Светог Николе до краја фебруара сви гледају каква је производња угља, а у том периоду код нас је увек највише посла на јаловини. Тако је делимично и због тога што угљене системе посебно добро припремимо за овај део године и побрине се за то да багери буду постављени на позицијама на којима је лигнит квалитетан. Ова зима за сада није јака, није било много мраза. Температура није падала испод минус десет степени, на колико обично почну да се појављују проблеми са одвозом. План смо испунили и у децембру и у јануару и за сада своје обавезе, када је реч о количини и квалитету угља, успешно испуњавамо – објаснио је Небојша Симић, технички директор копа.

На „Тамнава-Западном пољу“ кажу да велики утицај на њихов рад ове зиме има постојање две локалне депоније угља, што је последица увођења система за хомогенизацију. То им омогућава да машине могу истовремено да раде и на узимању и одлагању угља, а да не мора да се трансформише депонијска машина на Дробилани. Поред тога, на производњи угља неће се осетити ни ако на тамнавским коповима траје сервис или дође до застоја, јер одвоз лигнита у Обреновац није угрожен. То им много значи, каже Симић, јер сада имају већу сигурност па могу сваки повољан период да искористе да допуне депоније.

Врло је важно и то што је почетком јануара „глодар 4“ завршио откривање угља на Трећем јаловинском систему и прешао на његово копање, па су сада све четири линије угља у раду. Није било лако да се опет транспортује багер који прошле године није ремонтован и чија ће инвестициона оправка, према плану, започети тек у марту. Прелазак преко три линије транспортера и пребацивање напајања захтева велики напор

и ангажовање великог броја људи. На трећој линији „глодар 4“ ће дати свој допринос пре свега тиме што ће отворити блок за „ведричар“ који има посебно место и значајну улогу на копу, јер обезбеђује угаљ најбољег квалитета.

– У зимским условима отежан је рад машина и људи, система и Дробилане – слаже се и Дејан Марковић, помоћник управника за координацију и квалитет. Он додаје и да је први задатак запослених да прате квалитет угља, како у Дробилану не би ушао лош, заводњен угаљ, јер то значи загушење дробилица, а тада није могуће да се користи ни угаљ са депонија.

– Да бисмо то избегли морамо што боље да очистимо етаже, да празнимо системе на међуслојној јаловини и да то обавезно

радимо на време. Ако је угаљ који долази лош, најважније је да то приметимо на време, зауставимо његов доток у Дробилану и пређемо на рад са угљем са депонија. Такође је битно да системи међуслојне јаловине добро раде, јер то значи добар рад угљених система – објаснио је Марковић и додао да никоме није лако да ради у блату и да је тешко да се одржавају путеви које падавине и сталан пролазак тешке механизације уништавају.

Најчешћи проблеми у овом периоду су на одвозу угља. Често је и проклизавање успонских транспортера. Сада се угаљ отпрама по систему неограниченог утовара, па тако дневно за Обреновац оде и више од 40 возова. Ипак, најбољи показатељ ефикасности у раду је податак да је у

■ „Запад“ и ове зиме остварује планове производње

Посада „глодара 5“ из смене А

децембру и јануару попуњеност депоније у Обреновцу била изнад плана.

Александар Јанковић, сменски инжењер за координацију рада угљених система, каже да се и његов посао у зимском периоду усложњава. Већа је потражња угља из Термоелектране „Никола Тесла“ у Обреновцу, па током смене на „Западном пољу“ буде ископано више од 18 хиљада тона, а тај угаљ мора да буде одговарајућег квалитета. Лежиште је све раслојеније и у зимским условима који подразумевају већу количину падавина захтева се повећана одговорност и опрезност. Строга је координација послова неопходна, од угљеног блока до утовара и обухвата четири багера.

Више воде и снега значи и већу могућност да се материјал заглави у транспортерима, а задатак свих на копу је да до Дробилане стигне што квалитетнији и што је могуће сувљи угаљ. Квалитет је битан због блокова у термоелектрани, како би имали веће искоришћење у производњи електричне енергије. У овом периоду чешћи су застоји на копу који су изазвани временским условима

Пресудна добра припрема

Технолошке припреме за зиму, односно постављање багера на места са квалитетним угљем спречавају много проблема које би изазвале падавине. Такође, реконструкција на систему међуслојне јаловине од пре неколико месеци много је побољшала његов рад, што је веома значајно за добар рад угљених линија – објашњава Александар Јанковић, сменски инжењер за координацију рада угљених система.

и зато су депоније од велике помоћи. Нова је још у пробном раду и она ће тек значити запосленима на тамнавским коповима.

Како раде у зимским условима овог пута проверили смо и код посаде роторног багера „глодар 5“, који је носилац производње угља на „Западном пољу“. Затекали смо смену А познату по томе што је 26. децембра 2014. године, после катастрофалне поплаве, обновила производњу угља на пострадалом копу. Посада је и сада у истом саставу, као и на почетку рада овог колоса који је, срећом, избегао потоп јер је у том моменту био на монтажном плацу.

Багериста Саша Драгичевић, човек који пола свог радног века ради овај посао, прво нам је рекао да је багер висок 34 метра, да их је петорица у посади и да су ту и помоћни радници. Прекаљени рудари се не жале на временске услове. Иако признају да „ниједни нису добри“, најчешће ће ипак рећи да су навикли и да мора да се ради и по снегу, као и по киши, жеги, у блату и прашини. Посао није лак, каже Саша. Он је у кабини, топло му је, али у трећој смени осам сати гледа у једну тачку, у точак багера. Као и већина рудара, не пропушта прилику да помене да му је посада друга породица и да без таквог односа не могу да се издрже све тешкоће.

Електричар на багеру Милан Ђорђевић каже да се, када се појави квар, све решава одмах, без обзира на временске услове. Ретко кад је лако, али поносан је када може да каже да ради на првом багеру копа. Машина је нова, на њој све ради, али то не значи да он има мање посла од својих колега са других „глодара“.

Искусни бравар Миодраг Ивковић иза себе има рад у радионици, на „глодару 1“, и нема тога што му је непознато. После 28 година стажа каже да је зими незгодније да се ради, јер се елементи леде. Иако је багер нов, потрошни материјал мора да се мења. Мање је кварова на њему него на другим глодарима, али су они и овде чешћи зими.

Тракиста Ненад Цветковић товари угаљ на колица на банд и наглашава да је зими трећа смена најтежа јер су велика испарења, што смањује видљивост. Са овим се слаже и Александар Аврамовић, руковац бандвагена, који додаје и да је теже зими када су колица и шине у питању, а мора чешће и да се чисти.

На „Западу“ смо срели и помоћне раднике Марка Живковића и Немању Павловића. Први већ има неког искуства са коповском зимом, ту је две године, а други је почео пре два месеца и о томе у којој сезони је теже моћи ће да прича тек када и једно лето у производњи буде иза њега.

М. Димитријевић

„Прекопао“ три села идући испред багера

Планир-мајстор Зоран Нешић на копу је готово од почетка његовог рада. За себе каже да је прекопао Каленић, Мали Борак и пола Скобаља, све идући пешице испред багера. Увек је напољу пратећи багер и осматрајући где се ко од посаде налази и да ли помоћни радници имају заштитну опрему.

– Све је лако када се сви са посла врате својим кућама – каже он.

На копу који је деценијама био највећи и најпродуктивнији не само у „Колубари“ већ и у Србији и на Балкану, током шездесет година произведено је 565 милиона тона угља. Рудари своје знање и искуство преносе на Поље „Е“

Идемо даље на Поље „Е“

синоним за површинску експлоатацију јер све што је у овој области било могуће, овде је урађено – рекао нам је у ноћи затварања Владан Ивковић, досадашњи директор Поља „Д“, који ће свој посао на коповима наставити као руководиоца заменског капацитета – Поља „Е“.

■ „Плава птица“ у транспорту

Крај експлоатације на Пољу „Д“ означио је тренутак у коме је почео транспорт „глодара 7“ у дужини од 11.800 метара на нову позицију на Пољу „Ц“. БТУ систем наставља са радом после само 24 часа застоја током којих је, уз помоћ два транспортера већ постављена у току године, повезан на нову позицију. Тиме је практично омогућено да се угаљ транспортује у „Прераду“ и са БТУ и БТС система.

Да би била одржана стабилна производња на БТУ линији током транспорта „седмице“, на овом систему ће радити „глодар 2“. Фактички, управо трасом којом је он путовао, кретаће се и „Плава птица“, сем прве узлазне рампе.

– Надамо се да су метеоролози погодили временску прогнозу и да ћемо током две недеље, колико ће отприлике трајати транспорт „глодара 7“, имати температуру која је неубичајено висока за ово доба године и без падавина. То ће нам омогућити да уз мање мукe и рада машина, али и брже обавимо посао. Багер може да иде одређеном динамиком, која се не може претерано убрзати, али временски услови као што су

■ Владан Ивковић

киша, снег, замрзавање терена, могу све осетно да успоре – каже Ивковић.

Послови на затварању Поља „Д“ и пребацивању опреме на Поље „Е“ практично су кренули још на самом почетку прошле године. Још у јануару у западном делу завршне косине, непосредно уз црквени комплекс центра насеља Вреоци, заустављен је Први А БТО систем. У априлу је заустављен Други БТО систем, да би у септембру стао и Четврти, као последњи у низу на откопавању откривке на Пољу „Д“.

– Због већег броја транспортера и њихових дужина на новим положајима, тамо нисмо могли одмах да формирамо сва три система. Тек у априлу када је заустављен Други БТО систем део његових транспортера, погонских станица и елемената опреме је пребачен, и тиме је формиран Други БТО систем на Пољу „Е“ – објашњава Ивковић, уз напомену да је на нови коп пресељено 14 трачних транспортера и погонских станица које су, пошто немају свој транспорт, морали да вуку машинама „Помоћне механизације“. За сваку од њих било је потребно минимум шест машина и исто толико косих чланака, повратних станица и око 10.000 метара траке. Такође, 3.000 понтона је демонтирано, пребачено и постављено на нове локације, као и шине које се повезују на те понтоне у дужини од око 16 километара. Наш саговорник је посебно истакао помоћ и улогу „Помоћне механизације“, која је током свих ових великих послова била на висини задатка

■ „Глодар 7“ последње тоне угља на Пољу „Д“ ископао је у ноћи између 2. и 3. фебруара

и успевала да обезбеди машине у довољном броју, али и потребно време њиховог ангажовања и квалитет рада.

Уз постављање транспортера, на новом копу било је потребно да се уреде трасе за транспорт, а затим да се пребаци багери, да се поставе на нову позицију и пуне у рад. Једним делом машине су се кретале трасама „глодара 10“, а у зони унутрашњег одлагалишта израђене су нове којима су роторни багери 3, 4 и 2 пребачени на нове позиције. Наравно, цео пројекат је испраћен одговарајућом техничком документацијом, елаборатима о траси, потврђена је њихова измена, испоштовани су дозвољени услови, остварена је носивост тла за кретање опреме, као и нагиби траса.

Крајем године, односно крајем октобра, ситуација је била таква да су на откривци Поља „Е“ радила три система – Други, Први А и Пети БТО систем. Услед техничких проблема које је Поље „Ц“ имало на Четвртом БТО систему, „одлагач 6“ са Петог БТО система притекао им је у помоћ, што је захтевало замену и формирање потпуно новог транспортера Б 1500 и транспорт „одлагача 1“ на Пети БТО систем.

– Нажалост, за овај одлагач није предвиђено да ради са транспортерима 1800, јер је слабијег капацитета (више од 40 одсто), па је због тога дошло и до смањене планиране производње јаловине. Међутим, замена одлагача је била неопходна због откривања главног угљеног слоја Поља „Ц“ за експлоатацију њиховом опремом, али и нашим

„глодаром 7“ – каже Ивковић уз објашњење да ова врста сарадње произилази из чињенице да је, и поред тога што за сада још увек функционишу као два независна површинска копа, због карактеристика рударских радова током прошле године практично дошло до спајања Поља „Ц“ и Поља „Е“.

■ Изазовно Поље „Е“

– Свима је јасно да су услови експлоатације на Пољу „Е“ далеко тежи него на Пољу „Д“ које је имало стабилне, незаводњене етаже, квалитетан угаљ, где нисмо имали проблема са одвозом угља, са снабдевањем за широку потрошњу, Топлану, за грејање града Лазареваца, за које се управо користи угаљ са БТУ линије. Једноставно, нисмо имали разлога да превише размишљамо о квалитету или уједначавању, јер је угаљ био изузетан –

Једно је Поље „Д“

Колико је импресивна производња Поља „Д“ током 60 година рада довољно говоре бројеви, који ће тешко бити достигнути на неком другом копу. На овом копу ископано је око 565 милиона тона угља и откопано и одложено готово 1,5 милијарди кубика откривке. Рекордна производња угља остварена је 1990, када је ископано 15,95 милиона тона лигнита. У производњи откривке, најуспешнија је била 1991. година када је откривено и одложено 46,4 милиона кубика. Једно је Поље „Д“.

објашњава Ивковић и додаје да је на Пољу „Е“ много компликованија експлоатација јер постоје два угљена слоја, први који је ниже топлотне моћи и такозвани главни који је Поље „Д“ и експлоатисало.

Како наш саговорник наглашава, положај слоја је такав да, услед наглог залезања од севера ка југу и благог исклињавања ка јужној страни, машине неће моћи да имају тако широке фронтове на експлоатацији на угљу, и биће принуђене на селективан рад, нарочито у првом угљеном слоју у коме има прослојака глине.

– Откопавање тог главног угљеног слоја значи да се ми од почетне позиције подине главног угљеног слоја у експлоатацији Поља „Е“ спуштамо 218 метара. Зато су урађени Пројекти предодводњавања, а затим и бунари за третирања кровинске (у слојевима изнад првог угљеног слоја) и међуслојне издани која се налази у међуслојној јаловини – објашњава Ивковић.

Што се тиче опреме, наш саговорник каже да је планирана набавка потпуно нове опреме за експлоатацију, нових багера и система за експлоатацију на Пољу „Е“. Већ је у току велики пројекат поступне замене транспортера типа Б1400 транспортерима 1600. Тренутно се у насељу Медошевац приводи крају монтажа три погонске станице које ће потом бити укључене у рад система. Очекује се набавка осталих у наредним годинама, тако да се иде у корак са савременим рударством у свету.

Д. Весковић

Неки изузетни momenti доживе се једном у животу. У ноћи између 2. и 3. фебруара имали смо част да присуствујемо једном од њих. Тачно у четири сата иза поноћи, Милосав Јеремић, багериста „глодара 7“ уз речи: „Оде 60 година рада у легенду!“ зауставио је точак овог моћног багера, чиме је завршен експлоатациони век Поља „Д“, највећег и најпродуктивнијег површинског копа Рударског басена „Колубара“. Сирена која се потом заорила кроз ноћ поздравила је коп који је заувек променио рударску историју Србије.

Са навршених 60 година „живота“, а посебно ако би му се, као што се рачуна његовим радницима, додао и бенефицирани радни стаж, одавно је могао да оде у пензију. Више него заслужену јер је на њему произведено око 565 милиона тона угља и откопано и одложено 1,5 милијарди кубика откривке. Са оствареном половином укупне производње „Колубаре“ и чињеницом да је свака трећа сијалица у Србији светлела захваљујући њему, Поље „Д“ је остварило „рударски сан“.

Деде, очеви, синови

И „Плава птица“ ноћас сија, чини се као никада до сада. Право је да је баш овај багер, који је највише допринео грађењу легенде о Пољу „Д“, тај који га затвара. Звучаће невероватно, али његова нова позиција на око 12 километара даље, налази се баш на месту одакле је са ледине 1961. године Поље „Д“ и почело, чиме је „животни“ пут овог копа потпуно заокружен.

Кроз деценије постојања, генерације радника су овде стасавале, постајале мајстори свог заната и одлазиле у пензију. Рударски позив у овом крају постао је онај који се преноси са колена на колена.

Владан Ивковић, директор коме је запала немила дужност да као руководиоца приведе крају рад овог копа, један је од многобројних људи чији се читав живот одвија у сенци „Колубариних“ огромних машина. Одрастао на обронцима Поља „Д“, од деде, па преко оца, рударски позив тече му у крви. Како нам је испричао, заволео га је јер га је отац доводио овде да види како

се хлеб зарађује. Делећи са нама тренутак испраћаја Поља „Д“ у пензију, каже да је ово не само крај једне епохе, у којој су се сви осећали сигурно са потпуно организационо и технолошки уређеним копом, већ и почетак нове, са новим изазовима, новим технологијама и, сигурно, новим постигнућима.

Срђан Милојевић, главни пословођа, од 90-те када је почео да ради на „Тамнава-Источном пољу“, обишао је све копове, што је веома необично за „Колубару“.

— Ово ми је, нажалост, други коп који „пензионишем“. Први пут је било на „Источном пољу“, тај осећај је стварно био тежак. Сада ми је још теже, јер је овај „прошао“ кроз моје село, кога више нема. У неку руку, осећам се као да још једном напуштам кућу. А ко зна, можда је то и нека правда, јер сам на „Истoku“ „прекопао“ тазбину у Малом Борку — шаљиво каже Милојевић уз констатацију да је Поље „Д“ био један од најизазовнијих копова који је и те како знао да изненади, уплаши, али и обрадује своје раднике.

— Ту сам доживео много лепих ствари и жао ми је што га затварамо. Увек ћу се сећати добрих другова и пријатеља које сам овде стекао, тешких времена које смо делили, испраћаја у пензију. Данас њега пратимо у „пензију“ и нека то буде и срећан почетак неког другог откопа у који идемо са овим знањем — закључио је Милојевић.

Зоран Јеремић, бравар, рођени је брат багеристе Милосава. Каже да је случајност да су обојица на истом багеру али, како им је и отац радио на овом систему, ипак мислимо да је ту и судбина мало умешала прсте.

Док се угљена прашина још увек слегала око нас, не марећи да ли јој је то последњи пут да овде „праши“, разговарали смо са планир-мајстором Драганом Симеуновићем. И он је на овом радном месту заменио оца који је 2004. године отишао у пензију. Како нам је испричао, овај посао нигде није лак, а нарочито на „седмици“, где планир-мајстор мора да буде „очи“ багеристе, што је изузетно одговоран посао. О искуству рада на Пољу „Д“ и овом систему каже да је непроцењиво.

— Увек ћу се сећати мајстора Србе Николића од кога сам учио

■ Поље „Д“ се „докопало“ пензије

Оде 60 година

занат. Тадашњи мајстори су били строги, али правични. Било је, додуше, много лакше да се ради, јер је било много откривеног угља. Ми смо се последњих година, нарочито после поплаве 2014. године, изборили, да ни сами не знамо како. На угљу је сваки минут стајања велики, немаш право на грешку — тврди.

Звање легенда се заслужује

Наш 60-годишњи „пензионер“ није баш био нежан према својим радницима. На страну то што је,

због самог залегања лежишта, овде морало добро да се запне. Било је свега — природних непогода, ручева, хаварија, било је и добрих и лоших година, али је увек остајала једна константа, постижали су крајњи циљ. Не чуди стога што је много пута угостио председнике, министре, многе виђеније људе нашег доба.

Милан Јевтић, управник копа, чак је из друге општине ове ноћи допутовао по невероватној магли да поздрави и учествује у „испраћају у пензију“ рударске легенде.

Милосав Јеремић

рада у легенду!

– Колико је сетно и тужно што се затвара после 60 година, толико смо и усхићени што ћемо се пребацити и отворити Поље „Е“. Од почетка 2010. године када сам се запослио слушао сам како је ово најзначајније, највеће поље, тако да је невероватан осећај да сте радили на месту у које су деценијама све очи биле уперене – прича Јевтић и истиче да је као млађи инжењер посебно срећан што је последњих десет година имао прилику да учествује у развоју Поља „Д“.

– Када се све сабере, одавде ћу понети само лепа сећања, нарочито на људе, јер су они ти који чине суштину једног колектива, а сигурно је да овај не би био ни упола тако успешан без квалитетних људи – наглашава Јевтић.

Поље „Д“ је, иначе, први „Колубарин“ површински откоп на којем се производња угља и откривке одвијала на модеран начин, путем трачних транспортера. Критичне ситуације решавање су сопственим иновацијама или

у сарадњи са стручњацима техничких факултета и научних института. Отуда произилази и његова највећа тековина, изузетан кадар.

За Љубишу Чавића, пословођу БТУ система може се рећи да је „познанство“ са Пољем „Д“ почео још од ђачких дана, јер је 1991. године овде био на пракси. Већ 1995. се запослио. Од тада је прошло 25 година рада на копу који је прича за себе.

Владан Ранковић, електричар на „глодару 7“, јасно се сећа првог радног дана на БТУ систему пре 24 године.

– Угљени блок ми се чинио непрегледним, читавих 15 минута смо се возили да га обиђемо. Простирало се од Медошевца до Волујка. Нисмо ни знали шта је блато, нити чизме. Угаљ чист, милина. Први шеф на копу био ми је Јоца Миловановић, један од старе гарде, озбиљан, прави психолог. Зашто психолог, е, па, то коповци разумеју – зашто шефови морају бити и те какви психолози. Није само технологија рада била другачија већ и вредновање рада и искуства – сећа се Ранковић.

Идемо даље

Да би наша прича била потпуна, посетили смо „Плаву птицу“ и последњег радног дана. Док се радило пуном паром, ништа није указивало да је крај близу. Напротив, осећао се, као што се на угљу увек осећа, притисак у ваздуху. Чекали су нас, за паузу, коју смо искористили да попричамо. Најпре са шефом Драшком Јефтићем пред којим је, као и сваког другог дана, много посла.

– И поред тога што смо веома заузети, ми осећамо да је ово последњи пут да копамо на Пољу „Д“. Емоције су помешане, али ту смо већ толико дуго да је све постало рутина. Овде смо имали сигурност у угљу, близину управне зграде, гардеробе, близину главних путева, тамо нам је много тога непознаница – каже Јефтић уз објашњење да се након заустављања багер одмах чисти, скидају се неки делови и машина припрема за транспорт. Траса и рампа су урађене, најпре креће „банд“, потом багер. Судећи по прогнозама, пратиће их лепо време, што им и те како погодује.

Питамо и Драгана Павловића, машинског инжењера БТУ

система, да ли је ово обичан дан на послу.

– Није баш обичан радни дан. Да је негде друго можда, али овде не. За нас је ово посебан моменат, јер је Поље „Д“ дало половину укупне производње „Колубаре“ и учинило много за електростабилност Србије. Свима нам је жао што се затвара, што идемо. Сад идемо даље, где не знамо шта да очекујемо. Било је овде и лепих и лоших времена и тешких и ситуација које то нису, али на крају опет седнемо заједно – рекао је Павловић.

Зоран Станојевић рударски је пословођа у смени који има 40 година радног стажа са бенефицијом. Сматра да има привилегију што ради у државној фирми и платом је задовољан. Тврди да 1986. године, када је почео да ради, није могао ни да замисли да ће да доживи да Поље „Д“ заврши експлоатацију. А шта ће увек памтити?

– У животу се мукe лако забораве, остану само лепе успомене – каже Зоран.

Достојанствено и радно, баш као што приличи копу који је својим резултатима заслужио титулу легенде, испратисмо Поље „Д“ у пензију. Знајући га, сигурно ће се као и сви нови пензионери, окренути природи. Судећи по зеленилу које је већ освојило пределе које су системи напустили, заслужено ће уживати.

Д. Весковић

Како је отворено Поље „Д“

Радови на отварању Поља „Д“ започети су на основу одлуке коју је 17. марта 1961. донео Раднички савет „Колубаре“. Њом су одобрена средства и омогућено ангажовање „вишка радне снаге“ и расположиве механизације са Поља „Б“, чиме су испуњени основни предуслови за отварање угљенокопа. Инвестициони план је урађен у сарадњи са професорима Рударско-геолошког факултета из Београда. Отварање експлоатационе зоне Поља „Д“ започето је 13. априла 1961. године, када је закопана прва бразда на ледини која ће касније постати највећи површински коп у тадашњој Југославији. Већ 1966. године ископане су и прве количине угља.

Иако блато ствара доста потешкоћа у процесу рада, рударима много значи што је ова зима блага и што је температура често у плусу. Не мањка им ентузијазма и кажу да је мукотрпан посао покретања производње на новом копу лакши док брину једни о другима

Каже се да је сваки почетак тежак, али отварање новог угљенокопа спада у посебну категорију. Још током првих месеци 2019. године било је јасно да ће запослени на Површинском копу „Радљево“ морати да дају све од себе да би савладали препреке које им природа намеће како би дошли до циља. А циљ је био јасан – да се испуне производни планови на откопавању јаловине и створе услови да се у наредним годинама дође и до првих наслага угља. Тај нимало једноставан пут

Зима је увек изазов

покретања производње на новом копу, протеклих месеци додатно је закомпликован доласком зиме, која за рударе увек представља нови изазов.

Крајем јануара, када смо посетили А смену „Радљева“, снег који је издашно падао претходних дана, већ се готово отопио. Температура је била у плусу, па је и разговор са нашим саговорницима о томе како теку радови у зимским условима на копу, текао једноставније и лакше. Наши домаћини дочекали су нас уз констатацију да је зима до сада ипак била блага и да су они навикли да раде и у много горим условима, када је време много суровије.

Момчило Мићић, шеф система, каже да послови теку доста добро, да се проблеми, ако их има, углавном решавају у ходу.

– Оно што нам у овом моменту представља проблем јесте блато које брисачи на тракама не могу да очисте, тако да долази до затрпавања станице и чланака. Велика нам је помоћ вигер, машина која чисти и вади материјал испод траке, а коју повремено позајмљујемо од колега са „Западног поља“, док кроз смену користимо „лопату“,

машину сличну вигеру. Додатни проблем је и неочишћена повлата са чиме се такође боримо у смени и дајемо све од себе. Много би нам значила испомоћ кроз додатну помоћну механизацију и људство које би било задужено само за тај део посла. Што се тиче саме етаже, имали смо проблема са водом, али смо то санирали, тако да ту воду успешно каналишемо у сабирник – објашњава нам Мићић неке техничке аспекте процеса производње.

Говорећи о броју возила неопходних за функционисање послова на копу, каже да је број возила за размену смена добар, али да би им много значило када би ситуација са „газовима“ била повољнија.

– Више опција за организацију транспорта људи током смена помогло би нам да скратимо застоје. С друге стране, када је реч о машинама помоћне механизације, на располагању имамо три булдожера и ровокопач, док цевополагач добијамо по потреби са „Тамнава-Западног поља“ – истиче наш саговорник.

Током посете угљенокопу добили смо и прилику да

са Ранком Васиљевићем, багеристом, попричамо о томе да ли се и колико његов посао разликује у летњим и зимским условима.

– Ова и прошла зима, чини ми се, биле су доста благе, што за нас на копу много значи. Без обзира на то, наравно да је теже радити у зимским условима, било да пада киша или снег, јер свака падавина проузрокује проблеме. Долази до веће заводњености материјала, кашике лошије истресају, лепе траке, чешће морају да се мењају брисачи, како на багеру, тако и на погонским станицама. То компликује рад помоћне механизације на плану и повлати. Зато кажем, јесте лети врућина, али је много једноставније и лакше за рад, и самог багера и људи – искрен је Васиљевић.

Међу најмлађима на копу „Радљево“ је планир-мајстор Никола Радовановић. До пре само неколико месеци радио је као помоћни радник. Млад, вредан,

Може боље

Са Владимиром Петковићем, директором површинског копа „Радљево“ разговарали смо о томе да ли је и колико задовољан постигнутим резултатима, као и очекивањима за ову годину.

– Током прошле године произвели смо нешто мање од четири милиона кубика јаловине. На резултате се доста одразило то што смо у првом делу прошле године радили у изузетно лошим условима, док смо копали кипу „Западног поља“. Често смо имали проблем са самом трасом, отуда и кретањем багера, услед јако лошег материјала. Половином године ушли смо у такозвани здрав блок, па нам се и производња повећала. Уз све потешкоће, ипак смо остваривали стабилну производњу, али знам да мора и може боље. За ову годину планирано је пет милиона кубика откривке, и ја се надам, да уколико решимо проблем са самом трасом, тај резултат можемо достићи – рекао је Петковић.

■ Владимир Петковић

ништа конкретно не наводи као проблем у послу ни у зимским условима, али једно наглашава.

– Све је ствар сарадње посаде багера и осталих људи ангажованих на копу. Када је то добро, све се заборави, и хладноћа, и киша и ветар. А овде се сви трудимо и радимо најбоље што можемо. Будем напољу и по неколико сати, па и целу смену када је багер у плану, односно најнижем резу, али ми заиста није тешко. Имам ХТЗ опрему, чизме, рукавице, поткапу, ма не осећам зиму. Када је снег радим исто као и кад је суво – каже Никола.

Прича нас је даље довела до Слађана Матијашевића, рударског сменског пословође, који се слаже да је на коповима много теже радити током зимских услова, јер се тада води борба и са подземним и површинским водама, а то зна да буде велики проблем.

– Права је срећа да је ова зима оваква каква је. Што се наших актуелних послова тиче, правимо и преправљамо путеве, како би смена могла да функционише. Пре неколико месеци били смо

■ Момчило Мићић

на дубинској страни, где смо имали проблем са трасом, коју смо преправљали константним насипањем. Похвалио бих колеге булдожере, јер су надљудским напорима, вештим радом и залагањем обезбедили безбедан рад багера – истакао је Матијашевић, и не скривајући огромну тугу, рекао да је пандемија коронавируса оставила неизбрисив траг међу радницима површинског копа „Радљево“ оставивши их без врхунског мајстора свог заната и оданог пријатеља, електричара, четрдесетогодишњег Александра Пантића из Рудоваца.

О вечитој теми на коповима, условима за рад, наш саговорник каже да је још као ученик силазио у јамске руднике, где је неупоредиво теже него на површинским коповима.

– Много је безбедније на површини, тако да се никада не жалим. Временом се човек навикне и на кишу, и на снег и на лед, знаш где си дошао и зашто. Зарадом смо задовољни, тако да морамо да идемо напред – закључио је Матијашевић.

■ Слађан Матијашевић

Поред самог багера разговарамо са Марком Филиповићем, младићем у коме се заиста виде ентузијазам и воља да посао буде урађен како треба. Ангажован је преко уговора о привремено-повременим пословима, и то као помоћни радник.

– „Глодар 10“ је одличан багер за нас помоћне раднике, у техничком смислу. Добро је осмишљен и направљен, имамо „кацу“, тако да када се отопи снег или кад су велике падавине, не морамо да бацамо блато и земљу са багера, већ она директно иде испод гусеница. У почетку ми је било тешко, али захваљујући доброј сарадњи са колегама, борим се и надам да ће све бити добро и убудуће – рекао је Филиповић.

Владимира Вуковића, електронадзорника, питали смо до каквих проблема долази на багеру током зиме, када је електрострука у питању.

– Ми из електрослужбе имамо своје редовне активности на самом багеру, као што су мерења, испитивања, и то се

■ Владимир Вуковић

ради и лети и зими, али зими је то доста теже јер чешће долази до кварова услед влаге. У суштини, током зиме највише проблема имамо са оштећењем каблова – рекао је Вуковић.

Они који зиму на копу буквално осете под својим прстима, јесу бравари.

– Ова зима није сурова какве знају да буду, подношљива је. Али запамтили смо и страшне сезоне. Када све заледи, поготово на висини, где је температура минус десет степени, па још и ветар! Заледи бубњеви, мораш да обијаш лед да би могао да урадиш свој посао. Последња таква зима коју памтим је била 2012. године, и дај боже да се никад више не понови. Све до минус пет и некако функционише, али када падну температуре, онда се акценат ставља на безбедност запослених, не јуре се рекорди, сви се испомажемо, јер пре свега људи морају да буду заштићени. У таквим условима најтежа је трећа смена – искрен је Саша Илић, бравар.

Р. Лазић

■ Ранко Васиљевић

■ Саша Илић

■ Марко Филиповић

■ Никола Радовановић

Остварили 300.000 мото-сати

У оквиру Погона остварен је коефицијент квара мањи од 0,2, што значи да је ниво поузданости рада возила и механизације у експлоатацији на нивоу европских и светских стандарда

Као и остали делови Рударског басена „Колубара“, и „Помоћна механизација“ протекле године нашла се у ситуацији да покаже посебну снажљивост, способност и спремност да одговори на радне задатке у ванредним околностима. Александар Миловановић, директор овог погона, каже да је његов тим, упркос проблемима изазваним корона вирусом, остварио веома добре резултате, чак у нешто већем проценту него 2019. године.

Као илустрацију Миловановић наводи да је тешка механизација током 2020. остварила 300.000 мото-сати. Од тога, наравно, највећи удео припао је булдожерима, који су остварили чак 158.000 сати, полагаачи 28.000, дизалице 15.600, што је нешто изнад плана. Хидраулични багери били су ангажовани 67.000 сати, што је чак 4.000 више него претходне године.

– Неспорно је да нам у овом моменту и те како недостају возила УАЗ, неприкосновена за услове теренског рада на површинским коповима. Као што је познато, њих више нисмо у могућности да купујемо због њиховог неадекватног „евро 4“ стандарда мотора, који је неусклађен са законским прописима у Србији који захтевају „евро 6“ тип мотора. Ипак, реорганизацијом превоза успели смо да смањимо број километара, уз приближно исте утрошке горива. Тако је постигнута километража од 4,5 милиона километара, што просечно износи од 10 до 11 километара по часу ангажовања – објашњава Миловановић.

Наравно, да би „Помоћна механизација“ могла адекватно да одговори на све задатке који се пред погон постављају, неопходно је добро одржавање. Радници на одржавању током претходне године обавили су све предвиђене редовне, текуће и инвестиционе радове на механизацији и возилима који су ван гарантног рока. Такође, надзорно-техничко

особље испратило је и одржавање машина и возила у гарантном року, које су овлашћени сервисери радили у складу са техничком документацијом произвођача.

– С обзиром на то да већ полако улазимо у замену основних средстава према временској и функционалној амортизационој стопи, можемо рећи да смо остварили оно чему смо тежили. Постигли смо коефицијент квара мањи од 0,2, што значи да нам је ниво поузданости рада возила и механизације у експлоатацији на нивоу европских и светских стандарда. То показује да смо обезбедили боље услове рада запослених, али и омогућили да сви захтеви корисника буду испоштовани, и то поуздано и квалитетно – наглашава Миловановић.

План набавке за 2020. годину, како у делу набавке основних средстава, тако и у делу набавке делова и услуга, реализован је на максималном нивоу, с обзиром на проблеме који су настали на тржишту због пандемије, али и због измене закона о јавним набавкама. Набавка великог дела основних средстава која су неопходна у процесу производње је уговорена и она ће бити испоручена до средине ове године.

Како Миловановић истиче, план набавке за 2021. годину је финансијски на нивоу из 2020. У „Помоћној“ се надају се да ће до краја године спровести процедуре јавних набавки и неопходна средства из плана укључити у експлоатацију у последњем кварталу ове и првој половини следеће године.

– Важно је напоменути и да је, да би процес експлоатације возила и машина текао без застоја, неопходно да погон има заменске машине и возила који ће прихватити терет посла док су нове машине у редовном одржавању. Проценат машина и возила који су неопходни за несметан процес одржавања, а да се не смањује закуп, јесте око 20 одсто. И експлоатација и одржавање улажу максималне напоре да и те машине буду спремне за рад, поуздане и ближе кориснику, то јест, да се налазе на прецизно дефинисаним местима на копу. То нам омогућава да се машине у најкраћем могућем року укључе уместо оних које су ван строја, како због текућег, тако и због хаваријског одржавања – каже Миловановић.

Т. Крупниковић

Ефикаснији рад Зимске службе

Зимска служба „Помоћне механизације“ потпуно спремно је дочекала снег. Како нам је директор Миловановић рекао, на време је обезбеђена потребна количина агрегата и соли. Ове сезоне посипање путева радило се новом технологијом која се показала као бржа и ефикаснија. Отуда, и поред доста падавина које су захтевале 24-часовно ангажовање машина, возила и људи на деоницама дугим 90 километара, колико одржава ова служба, није било застоја.

■ Прослављен Дан возача

Настављена традиција

Дан возача и ауто-механичара, 15. јануар, обележен је и ове године, али у посебним условима које нам је наметнула епидемија.

За најбоље возаче теренског саобраћаја рудовачке ауто-гараже проглашени су Дејан Дринчић, Жељко Радовановић, Милан Митровић и Иван Никитовић, а за најуспешнијег механичара Миливоје Лукић, док је Марко Петронијевић понео титулу најбољег електричара. Епитете најбољих возача у прошлој години из тамнавске гараже понели су Предраг Петковић, Зоран Мијаиловић и Дуле Илић, а за најбољег механичара изабран је Петар Павловић. Из ауто-сервиса у Вреоцима награђен је ауто-

механичар Горан Бељић, а Зоран Агатановић проглашен је за најбољег дизаличара. Међу награђенима је Драгољуб Степановић руковалац службе „Експлоатација машина на точковима“.

– Наставили смо традицију обележавања Дана возача и ауто-механичара, награђенима пожелели пуно здравља, као и успеха у даљем раду. Поклоне смо уручили у току радног времена и испоштовали све прописане мере. Морам напоменути да сви запослени у нашем погону доприносе одличним резултатима, па није лако издвојити најбоље међу њима – рекао нам је Горан Жарковић, председник Синдиката „Помоћне механизације“.

■ Јубилеј у „Преради“

Четири деценије нове Топлане

Пре четрдесет година, тачније 23. јануара 1981. године индустријским потрошачима почела је испорука паре из новог објекта Топлане, изграђеног и средствима обезбеђеним у самом колективу тадашњег Комбината „Колубара“. Истовремено, у старом погону за производњу паре Термоелектране „Вреоци“ угашена су котловска постројења, нека стара и више од четири деценије.

Тог дана котао 1 кренуо је у пробну производњу. Иако је имао капацитет 70 тона паре на час, радило се према потребама, а не према максималним могућностима. Било је важно да се настави испорука за потребе Сушаре, „Гасбетона“, као и да пара стигне до свих индивидуалних потрошача који су имали изграђене линије за топлфикацију. Почетак рада нове Топлане значио је завршетак рада технолошког дела постројења ТЕ „Вреоци“, која је касније конзервирана и избачена из употребе.

Наиме, комисија која је јула 1951. године формирана да размотри снабдевање Сушаре паром предложила је употребу старе централе ТЕ „Вреоци“. Овај предлог је усвојен и приступило се пројектовању и изградњи паровода ТЕ „Вреоци“—Сушара, у дужини од око два километра.

Инвеститори — Површински копови и Сушара лигнита — нису били задовољни овим решењем и још 1953. године израђена је студија која је закључила да је економски оправдано и најрационалније решење да поред Сушаре буде изграђена Топлана. Ипак, закључено је да ова идеја не може да се реализује због недостатка средстава, па је ТЕ „Вреоци“ уступљена руднику који је извршио генерални ремонт котлова, поставио паровод до Сушаре и изградио постројење за нову припрему воде.

Тако је 1957. године ТЕ „Вреоци“ претворена у Топлану за производњу водене паре која се користила у процесу сушења лигнита, а угаљ за њен рад произвођила је јама „Јунковац“.

Котларница ТЕ „Вреоци“ имала је четири мања котла укупног капацитета 68 тона на час. Испоставило се да је рад са котловима технички био веома непредвидив због честих промена притиска паре у њима. Због топлотних губитака који процентуално расту при опадању протока, крајња температура паре у Сушари варира и не може да се регулише по жељи, односно потреби погона, већ се користи у оном стању у каквом и стигне. Слабост котлова је такође у томе да они троше искључиво квалитетан равни угаљ, без могућности коришћења одсева.

Стручњаци „Колубаре“ су сматрали да, дугорочно гледано, ТЕ „Вреоци“ не може да има улогу Топлане у процесу сушења и оплемењивања угља, поново предлажући да се изгради нова Топлана непосредно поред Сушаре.

Савезна комисија за водопривреду је утврдила да из реке Колубаре може да се обезбеди 55 литара воде у секунди за потребе Топлане. Новом Топланом би се избегао губитак у транспорту паре и добила би се могућност одржавања и контролисања притиска, али и одговарајућа температура аутоклава, чиме би се побољшао технолошки процес сушења.

Захваљујући изградњи овог објекта такође су створени услови за изградњу нове Сушаре (1986. године), којој је био неопходан висок квалитет водене паре, као главни агенс за сушење угља.

У времену које је иза нас, многи радници су дали свој допринос развоју и изградњи

постројења, верујући да њихов занос, труд и енергија неће бити заборављени и узалудни.

Данас је Топлана савремено, високо аутоматизовано постројење, у коме је током претходног периода започето неколико значајних пројеката који имају за циљ побољшање заштите животне средине, модернизацију система, повећање енергетске ефикасности и смањење трошкова.

— Настојимо да нашим радницима максимално побољшамо услове рада, зато и уводимо савремене технологије. Модернизацијом опреме и технолошких процеса биће осигурана производња и побољшана економичност, а запосленима ће бити обезбеђена боља радна атмосфера, јер ће аутоматизацијом бити омогућено квалитетније управљање производним процесом. Такође, позитивно ће утицати на степен ефикасности постројења, а смањиће се и штетни утицаји на радну и животну средину — рекао је Владимир Милосављевић, директор погона Оплемењивање, у чијем је саставу РЈ Топлана.

Т. Симић

Производни резултати

За време свог радног века стара Топлана је у периоду 1957-1980. године произвела око 6,7 милиона тона водене паре, док је нова Топлана од почетка производње до данас (1981-2020) произвела око 25,4 милиона тона прегрејане паре. За потребе грејања Лазареваца одлази око 35-40% укупно произведене енергије, за потребе Сушаре одлази око 30-35% укупно произведене паре, а за потребе фабрике „Ксела Србија“ око 2-3% произведене паре.

Убрзани развој се наставља

Конкретна и јасна сарадња са ЕПС-ом и „Колубаром“ резултирала бројним пословима са циљем већег квалитета живота становништва. Улаже се у здравство, школство и спорт, као и све друге области. Све што је епидемија коронавируса успорила у претходној, биће реализовано у текућој години

Рударски басен „Колубара“, као највећи део ЈП „Електропривреда Србије“, свој пословни успех сматра неодвојим делом напретка целокупне друштвене заједнице. Зато је једна од његових најважнијих обавеза да брине о сталном унапређењу оних делатности које су предуслов развоја локалне заједнице и државе. „Колубара“ активно учествује у решавању проблема грађана и институција, а посебна брига води се о локалним самоуправама на чијим се територијама експлоатише угљ: Лазаревац, Лајковац и Уб.

О резултатима сарадње Општине Уб са ЈП ЕПС и Огранком „Колубара“, најбитнијим активностима у овој општини и плановима за 2021. годину за лист „ЕПС Енергија Колубара“ разговарали смо са Дарком Глишићем, председником Општине Уб.

– Последњих неколико година, ова сарадња је Општини Уб донела много тога. Један од темеља нашег убрзаног и свеукупног развоја наше општине јесте једна конкретна и јасна партнерска сарадња. Крајем 2016. године смо потписали уговор о

■ Дарко Глишић

финансирању свих активности које су у интересу РБ „Колубара“ и Општине Уб. С обзиром на то да се радови изводе на територији општине Уб, велику корист имају сви грађани. Разлог наше сарадње је почетак отварања копа „Радљево“, насељавање свих становника који се налазе на простору новог копа, односно на простору који ће бити експрописан. Разлози су и побољшање свеукупне инфраструктуре и изградња објеката од јавног значаја који су неопходни да би се у Убу додатно проширили капацитети, јер све већи број људи долази да живи на овом простору – каже Глишић.

У Убу је изграђен нови вртић, захваљујући помоћи ЕПС-а и „Колубаре“, чиме је у потпуности решено питање уписа деце. Више не постоји листа чекања и свако дете може

да крене у вртић. Места има сасвим довољно, будући да је направљена зграда са великим капацитетом.

– Други велики објекти који су веома значајни, а изграђени су у оквиру наше сарадње, везани су за путну инфраструктуру, побољшање електромере, низа других објеката који нам дају могућност да прихватимо већи број људи који долазе, као и да становници који овде већ живе имају што боље услове и бољи квалитет живота – наглашава Глишић.

Наш саговорник посебно истиче четири актуелна пројекта у општини Уб, од којих се прва два реализују уз помоћ Канцеларије за јавна улагања, а друга два уз помоћ ЕПС-а и „Колубаре“.

Први је проширење ОШ „Милан Муњас“ и изградња

затвореног базена у оквиру школе за школске потребе.

– Сматрамо да деца, осим свих знања која стичу у школи, треба да науче и да пливају. Базен је завршен, врло брзо ће бити пуштен у употребу. Корона је разлог што није завршен крајем претходне године, како је било планирано. Ипак, с обзиром на околности, кашњење од два месеца није велико, а и није се много осетило будући да деца нису ишла у школу и нису могла да га користе. Дobili смо шест нових учионица и базен у оквиру једне веома вредне инвестиције од готово три милиона евра. Веома сам захвалан држави, као и председнику Србије, што су нам омогућили да тим новцем направимо нешто веома значајно – објашњава наш саговорник.

Раме уз раме са овим је и пројекат надоградње и реконструкције Дома здравља. Како наводи Глишић, овај објекат је изгледао прилично оронуло и са не баш сјајним условима.

– Данас када одете у срећени Дом здравља, на деце одељење, биће вам јасно зашто деца када дођу не желе да иду кући. Изгледа као играоница, уређење је одлично, опрема нова. Дobili смо неупоредиво већи и виши квалитет услуга које се пружају становницима. Реч је о великој инвестицији, вредној око два милиона евра. И на овом пројекту

Бољи услови за школарце

Првог дана другог полугодишта, ОШ „Милан Муњас“ посетили су Ана Брнабић, премијерка Владе Србије, и Бранко Ружић, министар просвете, и заједно са Дарком Глишићем обишли најстарију и највећу школу у Колубарском округу.

– Задовољство ми је да дођем у једну овакву школу, најмодернију, са најбољим могућим условима, новим затвореним базеном – навела је премијерка и додала да сматра да је, такође, посебно важно што то у Србији полако постаје стандард за све основне школе.

имамо кашњење из добро познатих разлога везаних за епидемију вируса. Очекујем да сви радови у потпуности буду завршени најкасније до пролећа и да га тада предамо на употребу – каже Глишић.

Друга два актуелна велика пројекта, како наглашава председник Општине Уб, раде се заједно са ЕПС-ом и „Колубаром“. Први је реконструкција и доградња постојећег отвореног базена, којем је рок трајања при крају.

– С обзиром на то да очекујемо прилив становништва у Уб, закључили смо да је најбоље решење да постојећи базен реконструишемо и да изградимо додатне садржаје уз њега, који ће свим становницима омогућити квалитетније активности током летњих месеци – рекао је Глишић.

Други посао који се ради уз помоћ ЕПС-а, а четврти велики пројекат јесте завршетак Спортског центра „Школарац“. До сада је реализовано око 80 одсто радова, преостало је да се заврши још један терен и једна балон-хала.

– Прекидали смо радове због недостатка новца, односно потребе за уштедама током претходне године због епидемије. Неки пројекти су морали бити заустављени, нешто смо морали уштедети, све то да бисмо видели како ће се ситуација са епидемијом развијати. Зато ове послове нисмо успели да урадимо током 2020, али извесно је да ће све бити готово током текуће године – истакао је наш саговорник.

Један од најзначајнијих пројеката, који је услов да све остало функционише, а резултат је заједничког рада са ЕПС-ом, јесте завршетак 110-киловолтне трафостанице, односно њено пуштање под напон. Објекат је грађевински урађен, остало је само прикључење далековода на високи напон.

– С обзиром на то да смо ми деценијама имали проблем са електричном енергијом и да се снабдевамо са трафостанице 110 kV у Јабучју, која није на територији наше општине, имамо приличних проблема са снабдевањем. Нама је насушна потреба да имамо своју 110 kV трафостаницу. Ову инвестицију, вредности између три и четири милиона евра, финансира ЕПС. Реч је о веома вредном послу и јако сам захвалан на томе. Ми смо већ изградили једну трафостаницу, 35 kV у селу Чучуге, њу смо пустили у рад крајем маја прошле године и на отварању је био и Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС-а. Сада чекамо да се заврши део око далековода и да можемо да повежемо убску 110 kV и пустимо ове године, спасимо се мука са нестанком струје. Трафостаница у Јабучју је прилично оптерећена, будући да снабдева Лајковац, Уб и још неколико делова у њеној зони, а нешто је и старији модел – закључује Глишић.

Уз ове, у Општини Уб је актуелно још пуно мањих пројеката, у реализацији са министарствима Владе Републике Србије, „Путевима Србије“ и другим институцијама.

У сарадњи са „Путевима Србије“ у прошлој години је асфалтирано око 35 километара путева. Како објашњава наш саговорник, то јесте мање него претходних година, али је с обзиром на дату ситуацију добар резултат, а за текућу годину постоје озбиљни планови да у преосталим месним заједницама тај посао буде завршен.

– Неке пројекте смо финансирани из нашег општинског буџета, попут изградње Музеја фудбала, који је својеврсни омаж нашим најпознатијим фудбалерима. Музеј је завршен и очекује се да ће ускоро бити и отворен. Овај пројекат је био резултат тројног финансирања – Општине Уб, Министарства туризма и Министарства спорта – каже Глишић.

Уб је, како истиче Глишић, место које је познато по укрштеним речима и бројним спортистима, од Драгана Џајића до Немање Матића, Душана Савића, Уроша Матића, Радосава Раће Петровића, сијасет великих имена људи који су играли за репрезентацију.

– То су велики играчи. Немања Матић је светски бренд, његово име је познато на свакој тачки планете, игра за један од два највећа фудбалска клуба, Манчестер Јунајтед. Немања је и велики човек, много је помогао свом граду. Природно је да дечаци иду на фудбал са жељом да буду нови Немања или нови Раћа, док се девојчице углавном одлучују за одбојку. Из године у годину је интересовање расло,

сада смо суперлигашки клуб први на табели. Такође имамо одличне резултате и у млађим категоријама, мислим да у овој сезони нису ни сет изгубиле ни пионирке, кадеткиње. Нечји успех вуче неке нове клинце. Код нас је фудбал деценијама популаран и ми имамо чак 32 фудбалска клуба на територији једне мале општине. То захтева улагања, а захваљујући Немањи Матићу направили смо спортски центар, изграђени су неки додатни спортски капацитети, његов Спортски центар „Матић“, који је веома модеран. Пуно терена смо изградили, улагали смо у спорт и у селима, градили свлачионице, опремали, правили хале, у Памбуковици смо направили халу за физичко за децу. Када постоји интересовање, не можете седети скрштених руку, битно је да потребе пратите и стварате услове за развој спорта. Веома сам поносан на то што када је лепо време у СЦ „Школарац“ нема игла где да падне. Викендом, када су локални дербији, то ври – са поносом истиче Глишић и додаје да је већ изграђен један хотел, а тренутно се гради и други, а према очекивањима, биће готов до јуна.

Разговор закључује поруком да се, заједно са својим сарадницима труди да им дани не пролазе улудо, јер су се одрекли схватања политике као математике, већ их занимају само рад и резултат, који ће омогућити услове за бољи живот свих грађана Општине Уб.

Н. Живковић

Бољи услови за запослене и кориснике убског дома здравља

Фото: М. Миловановић

Модерна трафостаница

Нова убска трафостаница ће донети сигурност за цео град зато што ће имати капацитет који надилази наше тренутне потребе и даје нам могућност да можемо да растемо, имаћемо могућност за нове прикључке, нове привредне субјекте у будућности. Реч је о најмодернијој станици, немачке опреме, на којој се све решава на дугме, преко система. Указује на локацију квара и на самом терену, што ће знатно скратити време и брзо ће се отклонити кварови – каже Глишић.

Искорак из реалности

Дигитални садржаји
неизоставни део рада.
Култура од изузетне важности
за опстанак друштва и
психичко стање људи

Као и сваке године, лазаревачке институције културе су и у 2020. годину ушле с великим плановима, али је епидемија коронавируса битно изменила обим и начин њиховог функционисања. Због смењивања обуставе рада и рада у смањеном капацитету бројни програми су пребачени у виртуелну сферу. Онлајн садржаји су имали добар одјек и ван Лазаревца, а потврдило се и да је та врста проширене реалности неизоставни део данашњице. Саговорнице листа „ЕПС Енергија Колубара“, које у области културе обављају руководеће послове, сагласне су да је прошла година показала важност културе за опстанак једног друштва и душевно здравље појединаца.

— Као установе које се баве наслеђем, библиотеке су и у неповољним околностима показале динамичност и прилагодљивост. И пре ванредног стања, путем поручивања књига, међубиблиотечке позајмице, дигиталне библиотеке и других дигиталних садржаја имали смо повратну реакцију публике. За један део читалаца 2020. година је била неочекивана прилика окретања ка литератури која се оставља за одмор или пензију — казала је Јасмина Иванковић, директорка Библиотеке „Димитрије Туцовић“.

Рад је организован у складу са епидемиолошким мерама. Књиге су наручиване и издаване по јасној процедури. Библиотекари су се фокусирали и на издавачку делатност. Јутјуб канал су реактивирали, па је публика могла да прати серијал емисија „Дијалози о култури“, радионице и изложбе, као и филмове и презентације које су припремали за скупове библиотекара. Када је реч о читалачким интересовањима, Орвел и Хаксли су актуелизовани пандемијом.

Велика сала Центра за културу Лазаревац, у којој се одвијају програми с већим бројем посетилаца, коришћена је с пола капацитета. Било је стандардних гостовања београдских позоришта, али и пауза. У биоскопском програму углавном су пуштани већ приказани филмови и понеки нови, јер су дистрибутери повукли филмове чекајући погодније време. Музички програм је највише трпео, а отказано је и

■ Из представе „Сребрни цар“

неколико манифестација на отвореном. Ипак, реализовано је Лазаревачко културно лето.

Иако у помереним терминима, све изложбе у Модерној галерији реализоване су у потпуности. Није било свечаних отварања, а публика их је посећивала у ограниченом броју. Уметничка дела из галеријских колекција представљана су преко социјалних мрежа. Дечје радионице су организоване уз мере заштите или су реализоване онлајн.

— Људи су веома заинтересовани, стално зову, распитују се. Ми, иначе, имамо формирану публику која редовно долази. Култура је изузетно важна у кризним временима. То су искораци из свакодневице, отклон од страха и ружних вести. Човек се накратко измести у неки други свет и зато је важно ублажити тешке тренутке — објаснила је Стела Станишић, директорка Центра за културу Лазаревац.

Уместо планираних осам премијера, Пулс театар је у 2020. години премијерно извео „Лавину“ и „Сребрног цара“. И поред вишемесечног прекида рада, одиграли су 51 представу, док се у регуларним околностима број извођења креће око 150. Онлајн репертоар је понудио 25 представа и по једну радио-драму, кратак ТВ филм, документарни филм и етно-перформанс. Тежи се камернијим представама јер је могућност заразе међу глумцима мања.

— Важан је стабилан рад здравства, привреде и просвете, позориште је

надградња. Ово је време када можемо да радимо на себи, биће прилика да се тај акумулирани рад испољи. Сваки појединац треба да води рачуна о свом здрављу и да пронађе личне механизме за опстанак у менталној кондицији. Ако смо лабилни, имунитет слаби. Само улагањем у унутрашњи свет човек опстаје, а култура нам у томе помаже — нагласила је Ивана Недељковић, глумица и директорка Пулс театра.

М. Караџић

Најчитаније у 2020. години

Према подацима Библиотеке „Димитрије Туцовић“, у књижевности за децу најтраженији је роман „Аги и Ема“ Игора Коларова. На листи читаности следе „Орлови рано лете“ Бранка Ћопића и „Мој дека је био трешња“ Анђеле Нанети. Књижевну петорку заокружују „Мали принц“ и Стојковићев „Хајдук у Београду“. „Србијо, Бог ти помого“, сатирична проза Бојана Љубеновића, јесте најчитанија књига домаћег аутора. Прате га романи „Кад звона занеме“ Владе Арсића и „Деца зла“ Миодрага Мајића. У првих пет нашли су се и наслови „Његове беле рукавице“ Јелене Бачић Алимпић и „Твој анђео чувар“ Мирјане Бобић Мојсиловић. Међу страним ауторима најчитанија је била Летисија Коломбани, односно њен роман „Плетеница“.

Ове године пливала
23 учесника. Догађај
организован у складу са
епидемиолошком ситуацијом

Никола освојио Часни крст

Пливање за Часни крст на велики празник Богојављење традиционално је одржано на језеру Очага, у организацији Црквене општине Лазаревац. До Часног крста у хладној освештаној води први је допливао Никола Дамњановић, а поред њега ове године такмичила су се 23 учесника, међу њима и једна девојка, Бранислава Маликовић.

Због тренутне епидемиолошке ситуације на овом догађају су били присутни само учесници са по једним пратиоцем. Никола Дамњановић, двадесетдеветогодишњи Лазаревчанин, други пут је освојио Часни крст.

– Веома сам срећан што сам трећи пут пливао на језеру Очага и што други пут у рукама држим ову реликвију. Као и сваке године, конкуренција је била јака, вода је одлична, а мој мотив за овај подухват је и даље исти – духовна вредност овог Часног крста и љубав према вери – истакао је Никола, који већ девет година ради као

Пријатељи

Овогодишње богојављенско пливање организовала је Црквена општина Лазаревац, а одржавање манифестације помогли су и Спортско-рекреативни центар „Колубара“, Дом здравља „Др Ђорђе Ковачевић“, Центар за културу Лазаревац, Пулс театар и Полицијска станица Лазаревац. Свим учесницима су уручени пригодни поклони.

електричар на „одлагачу 1“ на површинском копу Поље „Б“.

Протојереј-ставрофор Марко Митић, старешина Храма Светог великомученика Димитрија, подсетио је све на вредну традицију овог догађаја који чини битан део нашег верског и културног идентитета.

– Важно је да у цркви и традицији овог дивног народа у тешким временима не дозволимо да нам живот стане, да

престанемо да се радујемо свему што јесте срж нашег идентитета, а то је чињеница да смо ми православни Срби, и да кроз витештво желимо то и да покажемо. Подсетио бих и да је витештво у скромности, имању морала, жртвовању за другог, у настојању да једни друге разумемо – истакао је отац Марко Митић честитајући свима празник.

М. Павловић

■ Одлазак професора Чеде Живановића (1948–2020)

На широким хоризонтима мисли

Крајем прошле године преминуо је Чедомир Чеда Живановић, филозоф, пензионисани професор Гимназије у Лазаревцу, светски путник, правник, новинар, писац, путописац, публициста и редитељ.

Живановић је рођен у Лазаревцу 1948. године. У родном граду је завршио основну школу и стекао гимназијско образовање. Дипломирао је на Филозофском факултету и Правном факултету у Београду. Након краћег рада у „Колубари“ и Општини, Живановић је 1977. године почео да ради у просвети.

Кроз филозофске трибине у Библиотеци „Димитрије Туцовић“ и аматерско позориште ученике је подстицао на критичко

размишљање и креативност. Драмска секција Гимназије је у његовој режији извела више од 20 комада. „Пигмалион“, „Чудо у Шаргану“, „Сабирни центар“, „Буба у уху“, „Физичари“ и „Развојни пут Боре Шнајдера“ – само су део класика које је професор режирао. Представе је видело на десетине хиљада гледалаца.

Објавио је више збирки путописа, књига разговора са истакнутим Лазаревчанима и речника појмова. Библиотека у Лазаревцу бележи и чува 14 наслова међу којима су „На путу“, „Од Рудника до Анда“, „Лазаревачки разговори“, „Гимназијски дијалози“, „Даљине“, „Реч и смисао“. Било да преноси лична искуства са путовања по целом свету,

оживљава некадашњу варошицу кроз сећања старијих суграђана или да развија појмове о човеку и постојању, у основи свих текстова су темељно образовање, радознали дух и широка општа култура. Као завичајни аутор, Живановић је оставио трајне записе о историји и култури Лазареваца.

Људи који су га боље познавали кажу да је био човек идеје, веома начитан и вредан и готово да није било дана када нешто не би написао. На путовањима је увек успевао да види више од осталих. Волео је стари Лазаревац, као и Јабучје, одакле је била његова мајка. Био је космополитски дух веран свом завичају.

М. Караџић

Магија брачког камена

Овде су падали први пољупци, ту се састајало и растајало, дочекивало и испраћало, овде су локални мангупи проверавали вештине песницења, а улични свирачи за скромну напојницу свирали баладе

Љутити амерички историчари најоштрије демантовали такву могућност. Једно је сасвим сигурно – први прави „промотер“ флуоресцентног белутка са Брача био је, без сумње, римски цар Диоклецијан, који је почетком III века изградио велелепну палату у центру данашњег Сплита.

Да ли је његова надалеко чувена магична лепота, или ипак само паланачко помодарство било главни разлог да управо од овог јединственог далматинског кречњака буде саграђена и чесма у центру Лазареваца остаће заувек тајна. Једно је сигурно, град је услед брзог развоја рудника „Колубара“ почетком 80-их година прошлог века доживео препород. Због тога је било некако логично да зденац из кога је потекла питка вода из градског водовода добије пригодно име – Рударска чесма.

Мали трг, испред кога се она налази, био је добрим делом поплочан брачким светлуцавим тамносивим мермерним плочама. Током година, он ће постати култно место окупљања становника перспективне рударске вароши.

Код Рударске чесме организовале су се прославе, концерти, протести, изложбе свега и свачега. Овде се куповало и продавало. Ту су се одржавале драмске представе, играла кошарка, фудбал, рукомет, али и организовали бокс-мечеви. Дочекивало и испраћало. Овде су падали први пољупци, ту се састајало и растајало. Локални мангупи проверавали су ту вештине песницења, а улични свирачи за скромну напојницу свирали баладе.

Поред чесме био је постављен и улични сат, али се његов механизам убрзо баталио, па је растављен и однет на поправку. Од тада му се губи сваки траг. Према првим пројектима, требало је да трг краси и Будин багер, прва велика машина која је средином

50-их година прошлог века радила у руднику „Колубара“. Допремљен је из Војводине где је коришћен за одржавање канала. Надимак је добио по коповском багеристи који је први сео за његове командне палице.

Радојко Перишић (78), некадашњи радник Поља „А“, био је дечачић када је багер допремљен возом на железничку станицу у Рудовце. Још увек се сећа како су зачуђени мештани рударске колоније гледали у то огромно чудо са дугачком катарком, како се лагано гега сеоским улицама, на путу за рудник.

– Жене су са кућних прагова просипале воду из лавора. Да не застаје и не запиње, за срећу и дуговечан рад – присећа се стари рудар.

Можда је управо овај необични ритуал допринео његовом дугом веку, па је љута машина беспрекорно копала земљу све до почетка 80-их година. Онда се се неко досетио да би било згодно да се багер претвори у уметнички експонат, који би украсио будући трг рудара. Све је било утањачено. Багер је био пребачен у радионицу на додатно дотеривање и уметничко лицкање. Ипак, из неког, никада до краја разјашњеног разлога, несуђена „скулптура“ преко ноћи исечена је на делове и продата у старо гвожђе.

Данас на тргу нема више светлуцавих плоча, замењене су домаћим гранитом из Брајковца. Са чесме је поскидан бели мермер, а додати су јој стубови. Ипак, ово место још увек није изгубило ону стару мистичну привлачност, коју је можда са собом донео магични мрамор с Брача. Исти онај камен који је преварио наивног војника, а римског цара обориса с ногу. Због ког је сваки становник Лазареваца бар једном изговорио: „Чекам те код Рударске чесме“!

Д. Ђорђевић

З а магију брачког камена дознао сам сасвим случајно, из приче једног мог доброг другара из детињства, који је служио војни рок на Брионима. Бизаран случај, који ми је препричао, догодио се једне новембарске ноћи 1982. године, када је стражар угледао светлеће трагове на прилазу вили у којој је често боравио (у време када смо разговарали, већ покојни) Јосип Броз. Поштујући правило службе, сместа је пуцао увис и тако покренуо једну од најдраматичнијих узбуна у историји овог монденског острва.

Испоставило се касније да је војник био млад и при томе слабо обавештен о необичном својству белог брачког мрамора, који, када се покваси, на месечини светлуца. Мистерија је до јутра била разрешена. Обрисе у ноћи за собом није оставио неки тајанствени гњурац-терориста, како се то у први мах учинило неискусном „фазану“, већ Бартула, чувар локалног зоо-врта, који је, неколико сати пре „напада“ на Титов летњиковца, своје блатњаве чизме опрао у мору.

Мит да су стубови Беле куће у Вашингтону саграђени управо од тог „светлећег“ камена није нарушен чак ни након што су

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)[085.3]
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
 2017. бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Београд : Birograf comp). - 30 cm
 Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
 ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
 COBISS.SR-ID 250299404

